

REPORT INFORMATION WORLD

● علی اصغر شبیری

(عضو هیئت علمی)

مرکز اطلاع رسانی و خدمات علمی جهاد سازندگی

■ world Report Information

۱۹۹۷/۹۸

■ Unesco, Paris

۱۹۹۷

■ 390 P

دیداری و شنیداری و غیره می پردازد. سپس چشم اندازی از تحولات اخیر تکنولوژیهای مربوط و نیز ارزیابی قابلیت‌های آنها ارائه می گردد.

قسمت سوم گزارش یونسکو به بررسی مسایل ناشی از همگرایی تکنولوژی‌های اطلاعاتی شامل مباحثی چون جامعه اطلاعاتی، بزرگراه‌های اطلاعاتی، نقش اطلاعات در راهبردهای اقتصادی، آینده کتاب و مسئله پیچیده کی رایت در عصر الکترونیکی می پردازد.

فصل آخر شرح مختصری از همکاریها و مشارکتهای بین المللی در حوزه اطلاع رسانی را ارائه می دهد. این گزارش به همت متخصصان برجسته ای از سراسر جهان تدوین شده است.

گزارش جهانی اطلاع رسانی یونسکو دارای سه فصل اصلی است.

فصل اول تحت عنوان خدمات اطلاع رسانی در جهان دارای دو زیر بخش تحت عنوان الف) کتابخانه ها و خدمات اطلاع رسانی و ب) آرشیوها است.

در بخش کتابخانه ها و خدمات اطلاع رسانی هشت فصل فرعی برحسب تقسیم بندی جغرافیایی ارائه شده است.

در قسمت اول (آسیای شرقی و اقیانوسیه) کتابخانه های ملی و نظام های اطلاع رسانی، انجمن های حرفه ای، نهادها و برنامه های آموزشی و مهارت آموزشی، قوانین کتابخانه های عمومی و سیاست های اطلاعاتی، شبکه های ملی تحقیقاتی و اطلاعاتی مورد بررسی قرار گرفته است. در این قسمت وضعیت خدمات کتابداری و اطلاع رسانی در جزایر اقیانوس آرام در سال ۱۹۹۶ در قالب جدول آمده است و آمار کتابخانه های ملی، انجمن های حرفه ای، متخصصان، کارکنان فنی،

تعداد کتابخانه ها و کارکنان حین آموزش نیز در آن ارائه شده است. به دلیل اهمیت و پیشرفتهای ژاپن در فعالیتهای اطلاع رسانی و تکنولوژی اطلاعاتی، شبکه های تحقیقاتی ژاپنی نیز بر اساس وزارتخانه یا نهادهای حمایت کننده شبکه در جدولی آمده است.

در قسمت دوم «جنوب آسیا» وضعیت اطلاع رسانی کشورهای افغانستان، بنگلادش، بونان، برونی، کامبوج، مالزی، مالدیو، میانمار، نپال، پاکستان، فیلیپین، سنگاپور، سری لانکا، تایلند و ویتنام مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. همچنین سرفصلهایی چون نشر اطلاعات، کتابخانه های دانشگاهی، نظامهای کتابخانه ای عمومی و ملی، کتابخانه های آموزشگاهی، خدمات اطلاع رسانی ویژه، کاربردهای تکنولوژی اطلاعات، توسعه شبکه های اطلاع رسانی، نظام های کامپیوتری و توسعه پایگاه های اطلاعاتی، کاربردهای نظام های دیسک فشرده و پیوسته (online)، توسعه بازار اطلاعات، آموزش و مهارت آموزی، حمایت های بین المللی، مراکز منابع و آموزش اجتماع در مورد کشورهای پیش گفته مورد بحث قرار گرفته است. در این بخش همچنین جدول جالبی در مورد دستیابی به اطلاعات و تجهیزات ارتباطی کشورهای فوق در سال ۱۹۹۲، تولید و تجارت بین المللی کتاب، مراکز آموزش رسمی کتابداری و اطلاع رسانی در جنوب آسیا در سال ۱۹۹۵، مشارکت در فعالیتهای بین المللی اطلاع رسانی مانند نظام بین المللی اطلاع رسانی کشاورزی (اگریس) و نظام بین المللی انرژی هسته ای (اینیس) آمده است.

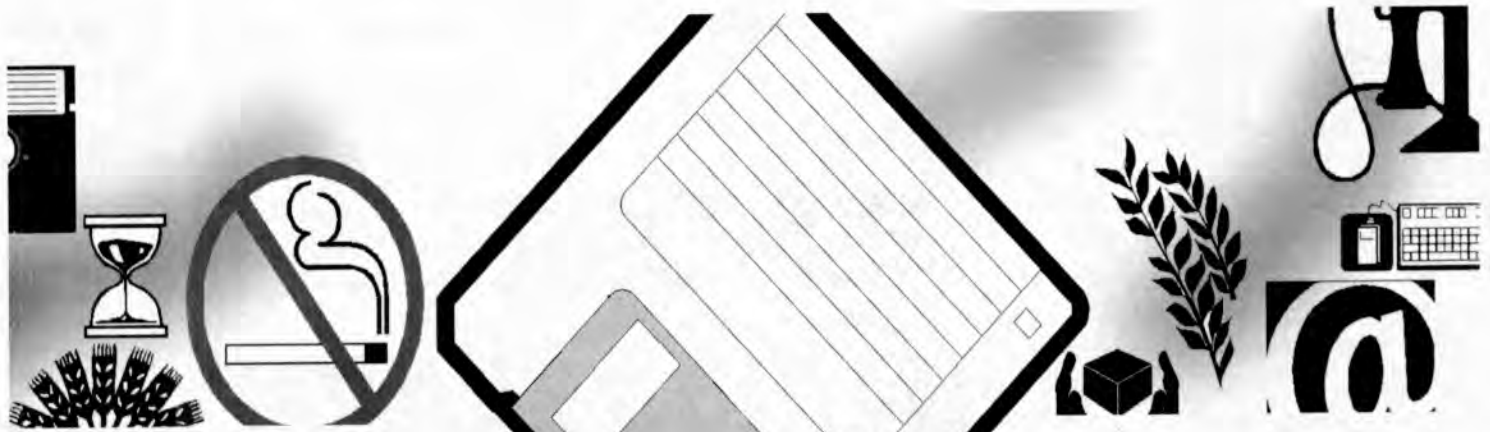
بخش سوم «کشورهای عربی» به مباحثی چون وظایف، خدمات، منابع کتابخانه های ملی کشورهای الجزایر، بحرین، مصر، عراق، اردن، لیبی، موریتانی، مراکش، قطر، عربستان سعودی، تونس و امارات متحده عربی و نیز مراکز ملی اطلاع رسانی علمی و فنی، کتابخانه های آموزشگاهی، دانشگاهی، تخصصی، توسعه نیروی انسانی، سازمانهای بین المللی، بازاریابی ابزارهای اطلاعاتی و مخابراتی این کشورها پرداخته است.

در بخش چهارم «آفریقا» خدمات بخش دولتی و خصوصی، خدمات عمده ملی و منطقه ای، انجمن ها و فعالیت های حرفه ای، آموزش، مهارت آموزشی و تحقیق، تکنولوژی های اطلاعاتی و تدوین سیاستهای ارتباطی در کشورهای ملاوی، زامبیا، کنیا، تانزانیا، بوتسوانا، موریتانی، و زیمبابوه مورد بحث و توجه قرار گرفته است همچنین جدولی از تاثیر کاربرد تکنولوژی های اطلاعاتی در نهادهای دولتی کشورهای فوق ارائه شده است.

در بخش پنجم «اروپای شرقی و کشورهای مستقل مشترک المنافع»، ساختار سازمانی نظامهای ملی اطلاع رسانی، پایگاههای اطلاعاتی و کتابخانه های کشورهای اروپای شرقی و مستقل مشترک المنافع مورد توجه قرار گرفته است.

بخش ششم «اروپای غربی»، کتابخانه ها و زنجیره کتاب، کتابخانه ها و زنجیره اطلاعات، آمار کلی کتابخانه ها در اروپای غربی، نقش متحول کتابخانه های ملی، کتابخانه های عمومی، دانشگاهی، شبکه های کتابخانه ای در اروپا، مدارس کتابداری، اطلاع رسانی، انجمن های کتابداری کشورهای آلمان، لوکزامبورگ، فرانسه، اسپانیا، انگلیس، هلند، ایتالیا، بلژیک، ایرلند، یونان و پرتغال را تشریح نموده است.

بخش هفتم به «کانادا و ایالات متحده» اختصاص دارد. در این بخش کتابخانه های عمومی، آموزشگاهی، دانشگاهی، کتابخانه های اختصاصی و خدمات اطلاع رسانی، خدمات و

فصل هفتم تحت عنوان «بزرگراههای اطلاعاتی» ضمن تعریف و اولین اقدامات در مورد بزرگراههای اطلاعاتی، مسایلی چون اقدامهای دولتی بین المللی و گروههای مشاوره، نقش یونسکو، زیر ساخت مخابراتی، تاکید بر محتوا و عصر چندرسانه ای، ملاحظاتی اجتماعی؛ دهکده جهانی مطرح می شود.

فصل هشتم «اطلاعات راهبردی اقتصادی» مسایلی چون اطلاعات تجاری و سازمانی، کشورها و اطلاعات اقتصادی را مورد توجه قرار می دهد.

فصل نهم «نشر کتاب» با نگاهی به برخی آمارهای ارزشمند، وضعیت کنترل نشر، کپی رایت، تنوع نشر و آینده کتاب را تشریح می کند.

فصل دهم «دستیابی به مجموعه های آرشیوی و مواد کتابخانه ای خاص» چارچوب قانونی و استانداردهایی برای جمع آوری، نگهداری و دسترسی، کنترل کتابشناختی، ابزارهای جستجو و استانداردهای توصیفی، دستیابی به اسناد و مدارک برای تحقیقات و نیازهای اطلاعاتی و شخصی، حقوق انسانی و رفاه، تاثیر تکنولوژیهای نوین و برنامه حافظه جهانی را توصیف می نماید.

فصل یازدهم «نگهداری مجموعه های آرشیوی و مواد کتابخانه ای» با نگاهی به دلایل تخریب مجموعه ها، ارزیابی خسارات، اقدامهای پیشگیرانه، به اقدامات بازسازی و نگهداری، تبدیل و تغییر به عنوان اقدام حفاظتی، انتخاب مواد و شیوه ها می پردازد.

بخش دوازدهم تحت عنوان «کپی رایت در عصر الکترونیک» مباحثی چون کپی رایت، استفاده صحیح از آثار، سازمانهای حفظ حقوق تکثیر، پایگاههای اطلاعاتی، اینترنت و کپی رایت، کپی رایت تصاویر و چند رسانه ای ها و نظام مدیریت کپی رایت الکترونیکی مطرح می شود.

بخش سیزدهم «همکاری ها و مشارکت های بین المللی» بر ضرورت همکاری ها و مشارکت های بین المللی، نهادهای تخصصی سازمان ملل، سایر ادارات بین دولتی، توافقنامه ها و همکاریهای دوجانبه و همکاری کشورهای اروپایی تکیه دارد.

گزارش جهانی اطلاع رسانی یونسکو یکی از منابع معتبر برای آگاهی از روند تحول اطلاعات و تکنولوژیهای اطلاعاتی در جهان است. از جداول آماری این گزارش می توان برای مقایسه و سنجش پیشرفت حرکتیهای اطلاع رسانی کشورهای جهان استفاده نمود. مطالعه این اثر برای کتابداران و اطلاع رسانی، مدیران اطلاعاتی و متخصصان تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات بسیار مفید و ارزشمند خواهد بود.

چند رسانه ای، نیاز به ذخیره انبوه در فعالیتهای اطلاع رسانی، تولید نرم افزارهای کاربردی چند رسانه ای، توزیع، ذخیره و استفاده از داده ها و اسناد دیجیتال، تکنولوژیهای نوظهور و گرایشهای آتی را مورد توجه و بررسی قرار می دهد.

بخش سوم، تکنولوژی های مخابراتی و ارتباطی به مسایلی چون کاربردهای عمومی تکنولوژی های مخابراتی در خدمات اطلاع رسانی، تکنولوژیهای مخابراتی، شبکه دیجیتالی خدمات یکپارچه، استانداردهای تبادل داده ها و نقش دولتها و سازمانهای بین المللی می پردازد.

بخش چهارم «اینترنت» بررسی ریشه ها، رشد و سازمان و ساختار، دستیابی، اقتصاد و قیمت گذاری، و خدمات اینترنت و نیز منابع، استفاده تجاری، کاربرد اینترنت توسط دولتها، آموزش و تحقیق، اینترنت و توسعه و جامعه شناسی اینترنت را محور قرار داده است.

فصل پنجم «معیارهای طرحهای ساختمان کتابخانه های بزرگ» جنبه های طراحی ساختمان کتابخانه ها، عوامل کیفی، ملزومات فضا، ملزومات فنی خاص، ساختمانهای عمومی و دانشگاهی و بازسازی ساختمان های موجود را بررسی می کند.

در فصل ششم «جامعه اطلاعاتی» مسایل ذیل بیشتر مورد توجه است:

ویژگیهای جوامع اطلاعاتی، صنایع اطلاعاتی نوظهور، اطلاعات به عنوان منبع سازمانی، اطلاعات و تمدن، چارچوب سیاستگذاری و نقش و جایگاه یونسکو در این زمینه.

محصولات تجاری، انجمن های حرفه ای در حرفه کتابداری و اطلاع رسانی، نهادها و برنامه های آموزشی و مهارت آموزی، سیاست اطلاعاتی و ارتباطی دو کشور فوق مورد بحث قرار گرفته است.

بخش هشتم تحت عنوان «آمریکای لاتین و دریای کارائیب» به وضعیت کتابخانه های دانشگاهی، آموزشگاهی، تخصصی، تکنولوژی و همکاری، پژوهش، انتشارات انجمنها، کشورهای آرژانتین، بولیوی، برزیل، شیلی، کلمبیا، کوبا، اکوادور، گواتمالا، جامائیکا، پاناما، پرو و برخی دیگر از کشورهای امریکای لاتین پرداخته است.

فصل دوم به مسئله آرشیو پرداخته است و شامل بخشهای زیر است:

بخش اول «آسیا» ساختار آرشیوها، حفاظت و نگهداری، دستیابی به رکوردها، ارتباطات، ملاحظاتی قانونی، آموزش نیروی انسانی و حرفه ای، تکنولوژی اطلاعات و بودجه آرشیوهای کشورهای آسیایی مانند سنگاپور، تایلند، کره، پاکستان، نیال، مالزی، هنگ کنگ، استرالیا و چین را تشریح می کند.

بخش دوم «کشورهای عربی» قوانین و مقررات و استانداردهای سازمانی، نهادهای آرشیوی، مجموعه ها و تبادل اسناد، نیروی انسانی، مدیریت رکوردها، انجمنهای حرفه ای، آرشیو، تاریخ فرهنگ و سازمان اداری آن، آرشیو و چندرسانه ای مورد بحث قرار می گیرد.

بخشهای دیگر که بر اساس تقسیمات جغرافیایی مناطق مانند آفریقا، اروپا و آمریکای شمالی، آمریکای لاتین و دریای کارائیب دسته بندی شده است مسائلی چون قوانین و مقررات، استانداردها، نهادها، بودجه، تجهیزات فنی، مدیریت رکورد در بخش دولتی و خصوصی، انجمن های حرفه ای، آموزش و مهارت آموزی، ارتباط و پیوستگی آرشیوها، تاثیر تکنولوژیهای اطلاعاتی بر آرشیو، مسایل عمده پیش روی آرشیو در آفریقا، الگوها، استفاده و استفاده کنندگان، آرشیو در حال گذار، منابع انسانی، آرشیوهای دیداری - شنیداری، گونه شناسی آرشیوها، مالیه و سرمایه گذاری، وظایف بنیادی آرشیوهای دیداری - شنیداری را مورد توجه و تاکید قرار داده است.

فصل سوم تحت عنوان «زیر ساخت هایی برای فعالیت اطلاع رسانی» دارای هشت بخش اصلی است. بخش اول به بحث در مورد توسعه کامپیوتر شامل پیشرفتهای سخت افزار و نرم افزار، توسعه شبکه سازی، پیشرفت نظامهای کتابخانه ای و نظامهای بازیابی اطلاعات، جنبه های انسانی خودکار سازی می پردازد.

بخش دوم «تکنولوژی های چند رسانه ای» تاریخچه و پیشینه، فرامتن، فرارسانه و چند رسانه ای، ابزارها و تکنولوژی